

Hrvoje Petrić u radu »Popisi Varaždinskog generalata iz 1726. i 1749. godine« (219–225) predstavlja građu koja je važna za proučavanje Vojne krajine u prvoj polovici 18. stoljeća. Riječ je o dva popisa Varaždinskog generalata iz 1726. i 1749. godine. Prvi od tih dvaju popisa donosi broj baština po pojedinim selima, čime može poslužiti kao vrijedan izvor za gospodarsku povijest. U njemu se može vidjeti i prikaz najranije podjele sela Varaždinskog generalata po vojvodstvima kao najnižim ustrojstvenim jedinicama. Popis Varaždinskog generalata iz 1749. godine prikazuje podjelu na kumpanije po naseljima.

Posljednji rad u časopisu nosi naslov »Crtice iz povijesti Legrada« (226–242). U radu je Dragutin Feletar priredio građu učiteljice Matije Winter Ludbreg (1912. – 1989.), koja je svojim radovima dala važan doprinos historiografiji Podravine. Dok je radila kao učiteljica u Legradu u razdoblju od 1940. do 1943. godine, sastavila je nekoliko crtica iz povijesti i geografije legradskoga kraja, uglavnom na temelju podataka iz spomenica župe i škole u Legradu. Rukopis je uglavnom pisan na legradskoj hrvatskoj kajkavštini te predstavlja važan doprinos za istraživanje povijesti Legrada.

Na kraju časopisa nalazi se cjelina »Prikazi novih knjiga, časopisa i znanstvenih skupova« (243–262) koja sadrži prikaze šest knjiga, dvaju zbornika radova i jednoga znanstvenog časopisa te jedno izvješće sa znanstvenog skupa.

Najnoviji broj časopisa *Podravina* donosi znanstvenoj javnosti, kao i širem čitateljstvu, niz vrlo zanimljivih i poučnih radova koji se bave temama iz raznih grana društveno-humanističke znanosti. Premda je časopis ponajprije usredotočen na teme koje obrađuju podravski kraj, u njemu se mogu pronaći i članci koji se bave i nekim drugim problemima vezanim uz povijest cjelokupne Hrvatske, ali i susjednih zemalja. Također, izborom tema ne samo iz povijesti već i iz drugih područja društveno-humanističkih znanosti potvrđuje se interdisciplinarno obilježje ovoga časopisa.

Juraj Balić

Hrvatska glazba na Riva dei Schiavoni – Croatian Music at Riva dei Schiavoni, Zbor Hrvatske radiotelevizije (Croatian Radiotelevision Choir), dirigent: Tonči BILIĆ, HRT i Cantus d.o.o., 2012., br. izdanja: 98905200302

Poznata i pod nazivima La Dominante, Serenissima i Kraljica Jadrana, Venecija je tijekom 16. i 17. stoljeća bila magnet za glazbenike sa svih strana Europe, pa tako i iz hrvatskih krajeva. Upravo su zato Istra, Dalmacija i Dubrovačka Republika kroz povijest bile u bliskoj trgovačkoj vezi s Venecijom. Uz razne druge narode, u Veneciji je i hrvatska zajednica imala svoju crkvu i bratovštinu, danas poznatu kao *Scuola Dalmata*. Najviše se hrvatskog puka okupljalo na Riva dei Schiavoni (*Rivi od Hrvatov*), koja se proteže od Trga sv. Marka, preko Mosta uzdaha pa sve do Arsenala. Trgovci i diplomati tu su svakodnevno raspravljali o svojim pitanjima, umjetnici promišljali i stvarali, a pučani pjevali i plesali. Premda u sklopu bogate venecijanske produkcije toga vremena udio glazbenih Schiavona nije bio kvantitativno opsežan, kvalitetom je bio suvremen i prepoznatljiv. Nosačem zvuka pod nazivom *Hrvatska glazba na Riva dei Schiavoni* Zbor Hrvatske radiotelevizije i

maestro Tonči Bilić željeli su podsjetiti na neke od najeminentnijih hrvatskih renesansnih i baroknih skladatelja koji su djelovali na istočnoj jadranskoj obali, a koji su ostavili traga u glazbenom životu grada na laguni. Osim njih, na CD-u su zabilježeni i napjevi iz srednjega vijeka koji su nastali na domaći prostorima, ali su još uvijek relativno slabo poznati. Tako koncipiran, CD *Hrvatska glazba na Riva dei Schiavoni* prvi put u povijesti hrvatske umjetničke glazbe donosi zvučni prikaz kontinuiteta repertoara sakralne polifone glazbe na istočnoj obali Jadrana u rasponu od kraja 13. do početka 17. stoljeća.

Prvu cjelinu na CD-u čine tri napjeva iz doba anonimnih autora koji stilski pripadaju području srednjovjekovne *polifonie semplice*, odnosno jednostavnog liturgijskog višeglasja: *Evo je prišal. Blagoslovimo Gospodina, Sanctus. Hosanna dulcis est cantica* te *Sanctus*. Potekli iz krugova autoriteta crkvene glazbe kakvi su benediktinci, dominikanci i franjevci, ti su napjevi iznimno važni za početke hrvatske umjetničke glazbe. Druga je cjelina posvećena istaknutim skladateljima hrvatske renesanse i baroka. Na početku su zabilježena djela Julija Skjavićevića, najznačajnijeg predstavnika renesansne polifonije u Hrvatskoj. Riječ je četiri moteta iz zbirke *Motetti a cinque voci. Libro primo*, koja je tiskana u Veneciji 1564. kod renomiranog nakladnika Girolama Scottoa. Slijede potom skladbe renesansnog majstora Lamberta Courtoysa, najvjerojatnije potomka ugledne francuske obitelji glazbenika i skladatelja. On se 1554. iz Italije preselio u Dubrovnik gdje je djelovao kao *maestro di cappella* Kneževe kapele i orguljaš u katedrali, ostvarivši upravo u tom gradu cijeli svoj glazbenički opus. Zbor HRT-a zabilježio je dva njegova duhovna madrigala. Nakon Courtoysa slijedi šest moteta Ivana Lukačića, najvećeg majstora starije hrvatske glazbe koji je već kao trinaestogodišnjak pristupio u franjevački red u samostanu sv. Frane u rodnom Šibeniku. Do danas je poznata samo jedna njegova zbirka – *Sacrae cantiones*, objavljena u Veneciji 1620. Iste se godine, nakon gotovo dva desetljeća provedena u Italiji, Lukačić nastanio u Splitu. Iako su moteti nastali u Italiji, njihova suzdržana ekspresija i skroman izvođački sastav ukazuju na to da su bili namijenjeni za domaću sredinu – Dalmaciju. Nakon renesansnih ostvarenja, na CD-u su predstavljena dva djela iz razdoblja baroka. Potekla su iz pera Francesca Sponge Uspera, rođenog Istanina, a kasnije učenika Andree Gabrielija, te Ivana Šibenčanina, učenika Giovannija Legrenzija. Glazbena šetnja Rivom dei Schiavoni završava *bonus trackom* – skladbom *Ommagio a Lukačić (Quam pulchra est)* Igora Kuljerića nastalom 1972. godine.

CD *Hrvatska glazba na Riva dei Schiavoni* opremljen je opsežnom studijom na hrvatskom i engleskom jeziku, čiji su autori muzikolozi Hana Breko Kustura i Ennio Stipčević, vrsni poznavatelji povijesti starije hrvatske glazbe. Naročitu vrijednost popratne knjižice predstavljaju i prijevodi svih stihova na hrvatski i engleski jezik. Važan doprinos u prijevodima tekstova s latinskoga na hrvatski i sa starotalijanskoga na hrvatski ostvarili su fra Juri Leoni i fra Domagoj Volarević, koji su prvi put preveli tekstove Giovanija del Bene koji su Lambertu Courtoysu poslužili kao predložak za duhovne madrigale iz zbirke *Musica spirituale*. Upravo je u tom smislu CD *Hrvatska glazba na Riva dei Schiavoni* izvrstan spoj arhivskog rada, istraživačke muzikologije i njezine primjene u izvedbenoj praksi. Premda nije specijaliziran isključivo za glazbu ranijih razdoblja, valja naglasiti da je Zbor HRT-a, prvi profesionalni zbor u Hrvatskoj, pod vodstvom svojeg šefa dirigenta Tončija Bilića ovim projektom ostvario zavidnu interpretacijsku razinu i postigao cjelovit umjetnički dojam. Važnost i potreba za takvim izdanjem je višestruka. Naime, u dvojezičnim komen-

tarima stranim se slušateljima nude nove znanstvene spoznaje o najstarijem sloju hrvatske sakralne glazbe. Nadalje, odabranim repertoarom predstavlja se slika ondašnjeg interpretativnog korpusa koji je tu glazbu u svoje vrijeme izvodio na istočnoj obali Jadrana. Naposljetku, ovo je snimka koja pisanom riječju i zvukom nudi predložak za integraciju novih spoznaja o hrvatskoj glazbi u povijesno područje mediteranske i zapadnoeuropske liturgijske glazbe.

Vilena Vrbanić

Međunarodni znanstveni skup »Reformacija u hrvatskim zemljama: Istraživački dosezi, izazovi i perspektive«, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 25. – 27. travnja 2013.

Od četvrtka do subote 25. – 27. travnja 2013. godine, u povodu 450. godišnjice objavljivanja Novoga zavjeta na hrvatskom jeziku, pod pokroviteljstvom Predsjednika Republike Hrvatske prof. dr. Ive Josipovića na zagrebačkom Filozofskom fakultetu održan je međunarodni znanstveni skup *Reformacija u hrvatskim zemljama: Istraživački dosezi, izazovi i perspektive*. Skup je organizirao Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u suradnji s Biblijskim institutom u Zagrebu, Evandeoskim teološkim fakultetom u Osijeku i Slovenskim znanstvenim institutom u Beču.

Iako se približava petstota obljetnica pojave reformacijskog pokreta (2017.), reformacija ostaje tema kojoj hrvatska historiografija, a i hrvatski mediji i kultura uopće, nerado pristupaju. Usprkos činjenici da je val protestantizma koji je zahvatio Europu imao znatan odjek i u Hrvatskoj, još jači val protureformacije (ili katoličke obnove) izbrisao je gotovo svaki duhovni i materijalni trag reformacije na hrvatskim prostorima. Dodatnu poteškoću predstavlja tradicionalno odbacivanje luteranske »hereze« zbog snažnog identificiranja Hrvatske s katoličanstvom, koje je često smatrano integrativnim dijelom hrvatskoga nacionalnog identiteta. Stoga ne čudi da je znanstvena literatura na tu temu dosta oskudna, izuzev recentnih doktorskih disertacija Maje Čutić Gorup i Stanka Jambreka, knjige Antonija Miculiana *Protestantizam u Istri* te radova Jasmina Milića na temu kalvinizma u Slavoniji. No, budući da je reformacija iznimno važna povijesna, kulturna i vjerska pojava koja je imala dalekosežan utjecaj na oblikovanje crkvenih i vjerskih, ali i društveno-političkih struktura u Europi, cilj skupa bio je osvijetliti povijest i ostavštinu toga pokreta u hrvatskoj vjerskoj, kulturnoj i političkoj baštini od 16. st. do danas. Na skupu je sudjelovalo 20-ak eminentnih istraživača sa znanstvenih i visokoškolskih institucija iz Hrvatske, Slovenije, Austrije, Mađarske, Njemačke i SAD-a.

Skup je službeno otvorio dekan Filozofskog fakulteta u Zagrebu prof. dr. Damir Boras, istaknuvši važnost reformacije kao izvora za hrvatsku jezičnu baštinu te najavivši još znanstvenih događanja vezanih za temu hrvatskog prijevoda Biblije. Zatim su poslanik predsjednika Republike Hrvatske Stjepan Bartulica i pročelnik Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu prof. dr. Boris Olujić održali kratke uvodne govore, podsjećajući na važnost reformacije kao povijesne prekretnice. Prof. dr. Thomas Sibley, ravnatelj